

Mottagare
Regionstyrelsen

Uppdrag om ny energiplan

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att

- Uppföljningen av föregående energiplan, Energi 2020 tas emot.
- Föreslagen tidsplan och resursbehov för en ny plan tas emot.
- Regiondirektören ges i uppdrag att inom befintlig budgetram organisera arbetet med att ta fram förslag till en ny energiplan. Uppdraget återrapporteras till regionstyrelsens ordinarie sammanträde 2024-12-12.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade 2023-09-18, § 138 att ge regionstyrelsen i uppdrag att i samverkan med berörda aktörer, internt och externt, ta fram en ny energiplan för Gotland som uppfyller lagen om kommunal energiplanering, bidrar till att nå klimatmålen och stödjer samhällets elektrifiering.

Regionstyrelsen har gett regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att återkomma med en tids- och processplan för arbetet.

Den nya energiplanen ska möta ett energipolitiskt läge som har genomgått mycket stora förändringar de senaste åren såväl nationellt som internationellt. Den ska också möta de mål som finns i den regionala utvecklingsstrategin för Gotland.

Ny energiplan för Gotland

Samhällets elektrifiering och behovet av en snabb energi- och klimatomställning inom flera sektorer kommer att vara viktiga faktorer för Region Gotlands planering framgent. Samverkan med det planerade Region Gotland-ägda projektet Energiön Gotland faller väl in i tidsramen. Förutom att en Energiplan i sig är ett lagstadgat dokument, med tydliga krav på innehåll, ska energiplanen:

- Vara en tydlig handlingsplan för att nå energi- och klimatmål till 2027 enligt genomförandeprogrammen till RUS - Vårt Gotland 2040 och de förändringar som Gotland behöver klara till 2030 och 2040.
- Ange åtgärder som bidrar till att nå till RUS effektmål – särskilt ett klimatneutralt Gotland 2040.
- Vara den plan som beskriver styrkeområdet "Näringslivet

energiomställning” fram till RUS-målen 2040, enligt Region Gotlands *Strategi för smart specialisering*, där två av tre identifierade styrkeområden för smart specialisering i Vårt Gotland 2040: besöksnäring, mat- och livsmedel, redan har sina strategier. Näringslivets energiomställning (efter upphörandet 2023 av regeringsuppdraget Energipilot Gotland med dess färdplan) behöver ett nytt strategidokument.

Arbetet med att ta fram planförslaget för en ny Energiplan kommer primärt att pågå från mitten av december 2023 till april 2024. Funktioner från Region Gotlands samtliga förvaltningar kommer att tillfrågas om underlag och om att ingå i en referensgrupp. Gruppen kan komma att utgöras av befintligt intern grupp för ekologisk hållbarhet. Det finns inga externa resurser dedikerade till arbetet med energiplanen, men det pågår ett antal projekt, både i egen och i andras regi, vilka blir mycket värdefulla att samverka med.

I arbetet med att ta fram planförslaget behövs en intern arbetsgrupp inom regionstyrelseförvaltningen med två strategier. Arbetsgruppen behöver regelbundna avstämningar med andra funktioner inom avdelningen, särskilt Energicentrum Gotland.

Ett viktigt underlag att köpa in, även för andra uppdrag, är en resvaneundersökning. Resor och transporter står för den största posten av återstående fossila bränslen, för att identifiera åtgärder med potential att ge ändrade resvanor utan att drabba tillgängligheten, behövs en bättre bild av resvanornas bakomliggande orsaker. Detta ser ut att kunna lösas inom ramen för andra pågående projekt och uppdrag. Arbetet kommer att kräva kommunikatörsresurser. Förslaget till organisation av arbetet innebär en tight tidsram och budget, men beskriver den snabbaste vägen fram till en antagen energiplan, enligt inriktningen att en energiplan ska tas fram utan dröjsmål, för att om möjligt bli klar för antagande samtidigt som översiktsplanen, vid regionfullmäktiges första sammanträde 2025.

Detaljerad tidsplan

- **Utarbeta planförslag för remiss, december 2023 - till KLG i april 2024**

Planförslag för remiss klart 6 maj, till RSAU 6, 3 juni.

Planförslaget behöver beakta granskningsförslag ÖP, arbetet inom flera pågående energiprojekt på Gotland och förankras hos berörd målgrupp. Vidare bör förslaget till ny plan vara:

- berett med handläggare till samtliga andra nämnder.
- presenterat i tidig dialog med fullmäktigepartier.
- väl förankrat i energibranschen på Gotland.
- samrått med Länsstyrelsen, om planen innebär betydande miljöpåverkan som kräver särskild MKB, - april 2024.

- **RS godkänner planförslag för remiss till RS 6, 18 juni**

Justering fredag 28 juni, remissutskick måndag 1 juli

- **Remisstid 1 juli – 30 september 2024**

Föreslagen remisstid är 28 juni -30 september 2024. Då bör möjlighet ges för remissinstanser att få förslaget presenterat för sig vid samrådsmöten under augusti/september. Tre månader behövs för att ge tid för alla nämnder att yttra sig. Nämndmöten hålls t o m 19 september. Yttranden tas emot till och med måndag 30 september.

- **Bearbetning efter remiss 1-21 oktober**
- **Bearbetat planförslag klart 24 oktober till RSAU 10, 25 november**
- **RS behandlar planförslaget inför RF till RS 10, 12 december**
- **Antagande tidigast vid första regionfullmäktige februari 2025**

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning och motivering av förslaget till beslut är att en energiplan inte främst är ett internt styrdokument utan ska ha fokus på Gotland som geografiskt område och innefatta omvärldsförändringar samt behov och möjligheter inom hela regionen.

Vidare görs bedömningen att en energiplan naturligt hör samman med översiktsplanen. Den kompletterar andra styrdokument i syfte att nå mål och följa prioriteringar i den regionala utvecklingsstrategin och dess genomförandeprogram. Samtidigt kan den innehålla avsnitt som visar Region Gotlands åtagande och roller för att nå målen. En stor del av arbetet med att fram energiplanen kan samspela väl med projektet Energiön Gotland.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen, lånad från Energimyndigheten, är att en kommun kan på flera sätt styra tillförsel, distribution och användning av energi. Kommunen kan agera utifrån sina roller som offentlig aktör, informatör, fastighetsägare, arbetsgivare eller som ägare till ett energibolag. Ett sätt att strategiskt påverka utvecklingen är att göra upp en energiplan. Enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. För Region Gotland tillkommer dessutom, enligt lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar, det strategiska ansvaret som regional utvecklingsaktör.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att en hållbar, miljöanpassad, klimatsäkrad och trygg energiförsörjning kommer att kräva stora investeringar hos olika aktörer och på många plan. Även om just Gotlands energibalans i hög grad direkt styrs av

nationella beslut om t ex nya elkablar, industrins & försvarets verksamheter samt färjetrafikens förutsättningar verkas av beslut på nationell nivå, så är väl förankrad lokal planering värdefull. Den nu inledda vägen till storskalig elektrifiering för att ersätta bränslen såväl inom industri- som transport- och fastighetsenergi är ett paradigmskifte i synen på energi, jämfört med 1970-talets senare del, när lagen om kommunal energiplanering antogs.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att då energianvändningens klimat- och miljöpåverkan är en av vår tids största utmaningar, så kan ett strukturerat och målinriktat arbete för energi och klimat bidra till barn och ungas framtidstro. Ett stabilt klimat och trygg energiförsörjning är en förutsättning för att kunna säkerställa andra målgällande barns liv, hälsa och möjligheter att utvecklas.

4. Jämställdhetsperspektiv

Energimyndighetens bedömning är att energianvändningen i Sverige kan bli mer jämställd och att detta behöver ingå i planeringen. Energimyndigheten konstaterar, år 2023, att kvinnor och män bidrar olika mycket till utsläpp av växthusgaser genom olika konsumtionsmönster och livsstilsval och vidare att åtgärder för minskad energianvändning i hushåll får olika konsekvenser för män och kvinnor utifrån de generellt olika roller och ansvar som finns i hushållsarbetet. Ett annat exempel finns i en rapport från Vinnova, år 2020, där det konstateras att energianvändning och utsläpp från persontransporter i Sverige skulle minska med nästan 20 procent om män reste som kvinnor.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att landsbygdssäkring/geografiskt perspektivet tillgodoses genom att energiplanen samspelar med ställningstaganden i översiktsplanen. 6. Klimat och miljöperspektiv Bedömningen är att en aktuell energiplan är ett av de styrdokument som behövs i klimat- och energiomställningen, där ingår miljöbedömningar som bör kunna bidra till att planeringen sker med stor miljöhänsyn.

Beslutsunderlag

- Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-01-04
- Uppföljning Energi 2020, 2023-12-01
- Regionfullmäktige 2023-09-18, § 138
- Regionstyrelsen 2023-08-30, § 260
- Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-08-03

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Regionstyrelseförvaltningen